

Cecilija

ČASOPIS ZA DUHOVNU GLAZBU

Godište XLII
LIPANJ 1972.

Broj 2

Nakon stupanja na snagu REDA VJENČANJA, koji je slavlju vjenčanja vratio pravi liturgijski pojam, s više strana, pokrajina i raznih naroda pitali su Sv. kongregaciju za bogoštovlje što misli, u okviru liturgijske obnove, o nekim »tipičnim« skladbama koje se i dandanas mnogo upotrebljavaju u obredu vjenčanja. Posebno su spomenute: Vjenčana koračnica od Mendelssohna, Vjenčana koračnica od Wagnera, Largo od Händla, Ave Maria od Gounoda, Ave Maria od Schuberta, Crkvena arija od Stradelle.

Sv. je kongregacija zbog toga upitala za mišljenje trinaest međunarodnih stručnjaka, devet glazbenika i četiri liturgičara.

Iz odgovora izišli su na vidjelo neki podaci i držimo da ih je korisno upoznati da možemo zauzeti opću orijentaciju o tome problemu.

1. — Stručnjaci koji su zamoljeni za sud općenito su se izrazili negativno, ne o unutar-njoj umjetničkoj vrijednosti skladbi, nego jer smatraju da nisu prikladne za liturgijsku uporabu. Bez ikakva ograničenja prihvatiti ove skladbe značilo bi produžiti zastarjelu prošlost.
2. — Iako su ta glazbena djela uporabom i vremenom poprimili neko sakralno obilježje, dužnost nam je i potrebno je da dajemo prednost melodijama i napjevima koji nas potiču ne samo da jednostavno slušamo nego da istinito zajednički sudjelujemo prema odredbama i duhu liturgijske obnove.
3. — Skladbe o kojima se govori napokon pripadaju starom repertoaru, liturgijski nefunkcionalnom, stilski preživjelom, što ga treba postupno obnavljati. Imajući u vidu brigu II vatikanskog sabora da svaki elemenat liturgijskog slavlja mora biti u skladu sa slavljem, sveta će glazba biti to svetija što se tješnje ujedini s liturgijskim činom da ugodnije izrazi molitvu i promiče jednodušnost; nameće se stoga dužnost da stare skladbe postupno zamijenimo repertoarom koji odgovara saborskim odredbama i normama instrukcije »Musicam sacram«, prilagodivši ga stupnju narodne kulture, socijalno-glazbenom razvoju i nada sve stupnju liturgijske formacije. To je posao u isto vrijeme glazben i pastoralno-liturgijski.
4. — Prema odredbi br. 39. i 119. liturgijske konstitucije i br. 12. instrukcije »Musicam sacram«, u dužnost spada nadležnoj teri-

Crkvena glazba kod liturgijskog vjenčanja

torijalnoj crkvenoj vlasti — Biskupskim Konferencijama — preučešavanje liturgijskih tekstova u određenim granicama, posebno s obzirom na crkvenu glazbu. I prema nedavnoj »TREĆOJ UPUTI za ispravnu primjenu Konstitucije o svetoj liturgiji«, br. 3c, BK pripada dužnost, i ako nema općih odredaba biskupima u granicama svojih biskupija, odrediti repertoar namijenjenih pjesama na misama za pojedine skupine i praktično ustanoviti da li su razni glazbeni izražaji u skladu s duhom liturgijskog čina i da li odgovaraju naravi svakog njegova momenta tako da ne bi spriječili aktivno sudjelovanje čitavog skupa vjernika, pače da bi sveti čin privukao pažnju pameti i žar duha.

5. — Najvažnije od svega preostaje nam rad na odgajanju novog liturgijskog mentaliteta što ga je pokrenula obnova koja je u toku, za koju glazba i liturgijsko pjevanje imaju plemenitu ministerijalnu dužnost da promiču punu, aktivnu i zajedničku svečanost vjernika da tako postanu nužni i sastavni dio liturgijske svečanosti. (SC, 112).

(S. B.)

(Notitiae, br. 62, ožujak 1971)

Ova informacija što smo je prenijeli iz »Notitiae« (ožujak 1971, str. 110—111) donosi mišljenje i odgovore glazbenika i liturgičara iz raznih strana svijeta. Anketu je pokrenula i razaslala Sv. kongregacija za bogoštovlje. Članak iz »Notitiae« ubrzo su prenijele mnoge novine širom Evrope i Amerike. Mišljenje glazbenika i liturgičara raznih narodnosti o upotrebi tradicionalnih skladbi Mendelssohna, Wagnera, Gounoda itd. raznovrsno je primljeno i na razne načine protumačeno. Mnogi su to »sic et simpliciter« prikazali kao zabranu. L'Osservatore Romano je 17. travnja 1971. upozorio javnost kako su mnoge novine od 14. travnja 1971. neispravno shvatile pravi smisao i krivo interpretirale informacije iz »Notitiae« o upotrebi nekih tradicionalnih skladbi prigodom liturgijskih vjenčanja. Sv. kongregacija za bogoštovlje na temelju odgovora crkvenih glazbenika i liturgičara daje samo upute i sugestije za opću orijentaciju što i kako bi danas trebalo pjevati poslije obnovljene liturgije vjenčanja, a ne nikakvu zabranu. Znajmo i to da se s mišljenjem i odgovorom stručnjaka slažu mnogobrojni glazbenici i liturgičari svijeta.

Sada, kad se bura stišala može se i treba problem izvesti načistac i vidjeti koja se glazba traži i mora upotrebljavati prema direktivama obnovljene liturgije kod liturgijskog vjenčanja.

Za opću orijentaciju, prema normama i principima što ih je donijela liturgijska konstitucija SC i instrukcija kongregacije za bogoštovlje »Musicam sacram« (5. ožujka 1967) o glazbi i pjevanju kod liturgijskih vjenčanih svečanosti, možemo zaključiti:

- a) nitko nije htio dati kritičko-estetski sud o skladbama koje se već tradicionalno u mnogim stranama svijeta izvode prigodom crkvenog vjenčanja.
- b) nitko nije htio ni propisati ni zabraniti ovu ili onu vrstu glazbe, ovaj ili onaj glazbeni repertoar koji bi bio nužno povezan s dotičnim liturgijskim svečanostima.

Upravo tih dana, dok je svjetska štampa donosila intervjue i proturječna mišljenja o liturgijskoj glazbi koja često puta nisu mogla biti prihvaćena, Sv. Otac Pavao VI je prigodom audiencije mnogobrojnih čč. sestara koje su zadužene za liturgijsko pjevanje u Italiji, a prisustvovala su nacionalnom sastanku što ga je organiziralo talijansko udruženje Sv. Cecilije, iskoristio prigodu da još jednom istakne narav i svrhu crkvenog pjevanja kod liturgijskih svečanosti. Sv. Otac je upozorio da glazba koja je određena za liturgijsku uporabu »niti je sve valjano, niti je sve dopušteno, niti je sve dobro. Ovdje se »sveto« mora sjediniti s »lijepim« u skladno i pobožno spajanje koje će osposobiti razne skupine vjernika da mogu potpuno izraziti svoju vjeru na slavu božju i izgradnju mističnog Tijela«. Preko »pažljivog, razboritog i nepristranog izbora liturgijskih pjesama« vođeni liturgijskim odredbama, obnovom i pažnjom na »sensus Ecclesiae« može se stvoriti pravilan i dobar repertoar, »corpus« liturgijskih pjesama koji će i u budućim decenijama biti na usnama i u srcu vjernika. Mi trebamo glazbu »koja nije inspirirana na toliko promjenjivoj modi koja katkada nema nikakve duhovne, a osobito umjetničke vrijednosti«. Hoćemo glazbu »koja u praktičnoj konkretnosti ujedinjuje dostojanstvo umjetnosti s osjećajem molitve«. Zato »u liturgiji, vršenje Kristove svećeničke službe, djela Krista svećenika i njegova Tijela koje je Crkva, u najpotpunijem smislu jest sveto djelo, i treba da je što više vlastito ovome svome posebnom i uzvišenom karakteru«.

I u liturgiji vjenčanja moramo nužno promicati sve ono što će bolje pristajati ovom svetom liturgijskom činu i što će više pridonijeti aktivnom i plodonosnom sudjelovanju vjernika.

Ako dobro promotrimo razne izmjene što se nalaze u novom »Redu vjenčanja«, odmah ćemo zapaziti temeljna obilježja koja nam služe da se možemo orijentirati u izboru prikladnijih i svrsishodnijih skladbi i da se prema općim načelima liturgijske postkoncilske glazbe možemo lakše uključiti u obnovljeni obred svetog slavlja.

Kod vjenčanog slavlja treba paziti i s glazbene strane više nego kod ostalih liturgijskih obreda na mjesne i narodne običaje. Zato BK neka određuju obrede u okviru vlastitih pokrajina i na-

rodnosti: »Svaka biskupijska konferencija ima pravo sastaviti vlastiti obred vjenčanja u skladu s mjesnim i narodnim običajima te uz odobrenje Apostolske Stolice...« (Red vjenčanja, br. 17).

Na početku obreda vjenčanja predviđeno je da svećenik po mogućnosti na vratima crkve dočeka zaručnike. Za vrijeme procesije nek se pjeva ulazna pjesma koja ima zadatak da otvori svečanost, da ujedini sve one koji su se okupili i da uvede duše prisutnih u tajnu liturgijskog vremena i svečanosti (Opća Uredba Rimskog Misala, br 25; Red vjenčanja, br. 20).

Novi »Red vjenčanja«, br. 21, određuje da se liturgija riječi razvija kao i u svakom drugom euharistijskom slavlju. Pjevanja između čitanja (prijevni psalam, aleluja sa stihom prije evanđelja) također neka budu kao i na ostalim misama, ali neka budu izabrani prema pastoralnoj uvidavnosti (Opće Uredbe Rimskog Misala br. 36—40) da bi što više pogodovali duhovnom dobru svih prisutnih kod svečanosti (Ordo lectionum Missae, Praenotanda, br. 9).

Prikazna pjesma prati ophod u kojem se donose darovi na oltar. Pričesna pjesma pjevanjem izražava duhovno jedinstvo, srdačnu radost svih onih koji se pričesćuju. Pjevanje hvale i zahvale poslije svete pričesti zahtijeva vlastite glazbene tekstove koji su karakteristični svakom pojedinom momentu: »...a da se pri tom pjevaju odgovarajuće pjesme, prema propisima za pojedine slučajeve« (Red Mise, br. 22), a ne neke općenite i beznačajne skladbe što ih je dosada redovito pjevao zbor ili solista.

Čitavi obred vjenčanja (traženje i očitovanje pristanka, blagoslov i davanje prstena) u pravom smislu riječi odvija se u dijalogu između svećenika i zračunika te u sabranoj šutnji prisutnih.

Poslije završenog obreda glazbena skladba s pjevanjem ili samo instrumentalna glazba slobodnog stila i izbora neka pokaže i izrazi opće osjećaje veselja i zahvale svih onih koji su aktivno prisustvovali svetom obredu.

— O —

Kad se ispituju razni momenti obreda vjenčanja spojena s misom, gledom na liturgijske obrede i narav raznih dijelova svečanosti, može se zaključiti da nema mjesta onim glazbenim skladbama koje, iako su tradicionalne, podsjećaju na liturgijsko ozračje u kojem sveti čin obavlja samo svećenik, a prisutni vjernici većinom ostaju u stavu pobožnog slušanja. Liturgijska obnova iziskuje da svi elementi od kojih se sastoji svečanost, pa i glazbeni komadi, uklopljeni u harmoničnu cjelinu stvore jedinstvo bogoštovnog čina, što ga očituje čitavo Tijelo Crkve u kojemu pojedini članovi prema različitosti službe sudjeluju »potpuno, svjesno i aktivno«. A posebno sveta glazba, koja »ugodnije izražava molitvu« dok svete obrede obogaćuje većom svećanošću, mora promicati jedinstvo sudjelovanja.

(S. B.)

(Notitiae, br. 69, veljača 1972)